

Перспективним напрямом подальшої роботи можливе вивчення здобутків театральної, вокальної педагогіки з метою їх використання у процесі фахової підготовки педагогічних працівників.

Література:

1. Сценическая речь: учебник / ред. И. П. Козляниновой и И. Ю. Промптовой. 3-е изд. - М. : «ГИТИС», 2002. – 511 с.
2. Пустынникова Г.Н. Практическое пособие по восстановлению речевого и певческого голоса [Текст] Г.Н. Пустынникова – М. : «Издательский дом Альянс», 2009. – 128 с.
3. Шидловська Т.А. Функціональні порушення голосу [Текст] / Т.А.Шидловська – К. : Логос, 2011. – 523 с.

Abstract. *In the article the author opens the definition «phonatory breathing» and also gives comparative characteristics between breathing of gas exchange and phonatory breathing. The main kinds of breathing are considered: abdominal (diaphragm), chest (costal), mixed (diaphragm-costal).*

The author bases her arguments on facts that it is necessary to form mixed (diaphragm-costal) type of breathing for representatives of voice-speech professions which protects speech voice from overstrain, premature wearing out and allows to keep voice qualities for a long time. The author carried out a research concerning the condition of speech breathing of the students of pedagogical educational institution. It showed imperfection of speech voice mastering of the majority of the students which demands carrying out goal-directed work on its perfection.

The author has characterized ways of voice culture forming among which putting the subject “Voice culture” into the list of educational subjects in pedagogic institutions. Mastering the voice culture by prospective teachers will provide better learning educational material by students. It will also help to decrease the number of problems with voice apparatus among teachers. It will also prevent voice breaches among children. In the further research it is possible to study the achievements of theatre and vocal pedagogy and their use in the process of teacher professional training.

Key words: *voice, breathing of gas exchange, speech (phonatory) breathing, voice culture, prospective teachers.*

ДІЯЛЬНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

УДК: 378+37.015.3+378.147

Ямницький О.В.

У статті розкрито проблему діяльнісного підходу у процесі підготовки майбутніх практичних психологів до фахової діяльності.

Подано аналіз досліджень категорії «діяльність» різними вченими, визначено сутність діяльнісного підходу; розкрито поняття «психолог», «практичний психолог» та їхні професійні функції.

Ключеві слова: діяльність, діяльнісний підхід, практичний психолог, принципи, методологія, функції.

ДЕЯТЕЛЬНОСТНЫЙ ПОХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ ПРАКТИЧЕСКИХ ПСИХОЛОГОВ

А.В. Ямницкий

В статье представлены методологические основы профессиональной подготовки будущих практических психологов. Определены понятия «методология», «методология психолога», «психолог», «практический психолог», «школьный психолог», «педагогический психолог». Раскрыта сущность деятельностного подхода к процессу подготовки будущих специалистов - практических психологов; уточнено понятие «деятельность», охарактеризована структура деятельности; описана специфика деятельности психолога, необходимость деятельностного подхода к подготовке будущих практических психологов; представлены функции профессиональной деятельности практического психолога.

Ключевые слова: деятельность, деятельностный подход, практический психолог, принципы, функции, методология.

ACTIVITY APPROACH IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SCHOOL PSYCHOLOGISTS

A. Yamnitsky

The article deals with the problem of the basic principles of future school psychologists' professional training. The author describes meanings of the phenomena 'methodology', 'psychological methodology', 'psychologist', 'school psychologist', 'school counselor', 'pedagogical psychologist'. The essence of the activity approach of future specialists - school psychologists' training process is described in this article. The notion 'activity' is specified, the structure of professional activity is characterized by the author.

The specificity of psychologist's activity, necessity of the activity approach of the professional training of future school psychologists, functions of the professional activity of school psychologist are presented in this work.

Key words: activity, activity approach, school psychologists, principles, functions, methodology.

Підготовка майбутніх професіоналів-практичних психологів ґрунтується на міцному методологічному підґрунті. Методологію науки розуміємо як встановлення логічних зв'язків між метою, предметом, завданнями, методами, методиками експериментального дослідження і професійною спрямованістю результатів дослідження.

Методологія — це сукупність теоретичних положень щодо принципів, форм і засобів науково-дослідної діяльності [2]. Під принципом у психології розуміють основне, вихідне положення будь-якої теорії; керівну ідею, правило діяльності [5].

Методологічними принципами психологічного дослідження виступали: науковість, об'єктивність, сутнісний аналіз; генетичність, принцип розвитку, системність і цілісність.

При організації дослідження було враховано такі функції методології: взаємозв'язок професійної діяльності з іншими видами діяльності, що передбачає проектування дослідження: орієнтування, планування теоретичної і практичної діяльності, врахування принципів, категорій, поняття і підходів; забезпечує стратегію розвитку науки, філософську інтерпретацію отриманих даних, їх практичну значущість [2].

Одним із методологічних підходів у дослідженні був діяльнісний. Під діяльністю зазвичай розуміють процес, у якому здійснюються взаємопереходи між полюсами «суб'єкт-об'єкт». Діяльність людського індивіда є певною системою, що включена в систему відносин суспільства. Поза цими відносинами діяльність не існує. Зрозуміло, що діяльність кожної окремої людини залежить від її місця в системі суспільних відносин, від умов і від того, яким чином складається діяльність залежно від індивідуальних особливостей, за яких вона протікає.

Діяльність у психології визначається як динамічна система взаємодій суб'єкта зі світом, у процесі яких відбувається виникання і втілення в об'єкті психічного образу і реалізація опосередкованих ним відносин суб'єкта в предметній діяльності [7, с. 101].

Проблема діяльності була предметом дослідження багатьох учених (Б. Ананьєв, Л. Анцифорова, О. Бал, В. Виготський, М. Дюмін, М. Каган, О. Запорожець, О. Лурія, С. Рубінштейн та ін.) Філософи (Л. Анцифорова, М. Каган та ін.) пов'язують людську діяльність здебільшого з поведінкою, практикою, життєдіяльністю. Так, М. Каган під діяльністю розуміє «спосіб існування людини», а людину розглядає як «діяльну істоту». До структури діяльності вчений відносить такі її складові: матеріально-практичні, інтелектуальні, духовні операції, зовнішні і внутрішні процеси. Автор зауважує, що «діяльністю є робота такою самою мірою, як діяльність руки, процес пізнання такою самою мірою, як людська поведінка» [с. 5].

А. Зелінський розглядає людську діяльність як «систему усвідомлених, що керуються загальним мотивом і підпорядкованих єдиній програмі, дій, спрямованих на зміну і перетворення зовнішнього світу, а також дієвої особи - суб'єкта діяльності» [1 с.87].

С. Рубінштейн, відповідно до сформульованого ним принципу єдності, свідомості і діяльності, зазначає, що свідомість виникає «в діяльності як необхідний її момент». Учений чітко відокремлює діяльність від активності. Діяльність, на його думку, регулюється свідомістю і є основою формування її розвитку особистості. За його словами, «діяльність у власному розумінні – це предметна діяльність, це практика» [8, с.99]. Учений зазначає, що діяльність визначається своїм об'єктом через її внутрішні закономірності, зовнішні причини діють через внутрішні умови. Системою внутрішніх умов виступає особистість з її складною багаторівневою структурою.

На думку С. Рубінштейна, діяльність слід відрізняти від поведінки.

Зазначимо, що в психології категорія діяльності як пояснювальний принцип використовується при вивченні різних психічних процесів, мотивацій, осо-

бистості, її ціннісних орієнтацій, а також у різних галузях психології, в тому числі й у віковій і педагогічній.

Використання категорії діяльності як пояснювального принципу сприяло зміні низки принципів аналізу психіки в загальній психології, а саме: принципу єдності свідомості і діяльності; принципу єдності побудови зовнішньої і внутрішньої діяльності; принципу інтеріоризації – екстеріоризації як механізму засвоєння суспільно-історичного досвіду (принцип залежності психічного відображення від місця відображуваного об'єкта у структурі діяльності); про мікроструктурний аналіз пізнавальної, виконавчої та професійної діяльності і т. ін. [7, с.102-103].

Категорію предметної діяльності досліджував О.М. Леонтьєв [7]. Учений зазначає, що діяльність є «системою, яка входить до системи відношень суспільства, поза цими відношеннями людська діяльність зовсім не існує» [7 с.82]. Основною характеристикою діяльності, за О. Леонтьєвим, є її предметність.

Учений визначив і структуру діяльності людини. Її складниками виступають: мотив діяльності: «діяльностей без мотиву не буває» [7 с.102]; дії, що її здійснюють, підпорядковані свідомій меті. Будь-яка діяльність передбачає ланцюг дій (навчальні, ігрові, трудові, професійні і т. ін..) Кожна дія, у свою чергу, співвідноситься із завданням, що в певних умовах є метою діяльності. Крім того, діяльність здійснюється певними способами, які вчений назвав операціями. За його словами, «дії співвідносні з метою і завданнями, а операції – з умовами» [7 с. 107].

Відтак, макроструктуру діяльності становлять такі її чинники: мотив, мета, завдання, дії, операції, умови. Відповідно до структури діяльності О. Леонтьєв визначив феномен «діяльність» як «вид соціально-зумовленої взаємодії цілісної особистості, суб'єкта з довкіллям, що виникає під впливом якоїсь потреби і спрямований на досягнення мети, що відповідає цій потребі, шляхом перетворення об'єктів дійсності» [7 с. 85].

Специфіка предметної визначеності діяльності полягає в тому, що об'єкти зовнішнього світу не впливають на суб'єкта безпосередньо, а тільки шляхом перетворення їх у процесі діяльності, завдяки чому досягається його адекватності відображення у свідомості. Зазначимо, що в розгорнутій формі предметність властива тільки людській діяльності, яка виявляється в соціальній зумовленості діяльності людини, у її зв'язку зі значеннями, фіксованими в схемах дій, у поняттях мовлення, у цінностях та ціннісних орієнтаціях, ролях і соціальних нормах [2].

Суб'єктивність діяльності виражається в таких видах активності суб'єкта, як зумовленість психічного образу минулим досвідом, потребами, настановами, емоціями, метою і мотивами, що визначають спрямованість і вибірковість діяльності.

У процесі аналізу будь-якої діяльності (трудової, професійної, навчальної і т. ін.) виокремлюють три аспекти аналізу: генетичний, за яким початковою формою будь-якої людської діяльності є соціальна спільна діяльність, а механізмами розвитку психіки є інтеріоризація, у процесі якої відбувається перехід зовнішньої за формою діяльності в діяльність внутрішню; структурно-функціональний аналіз – « за одиницями»: розкладання реальності на «одиниці», що містять у собі основні властивості, притаманні їй як цілому; динам-

ічний, за яким вивчаються механізми, що забезпечують рух самої діяльності: активність над ситуаційна, визначальний саморозвиток діяльності та виникання нових її форм; настанова, що зумовлює сталість цілеспрямованої діяльності в мінливій діяльності [9, с. 103-104].

Отже, теоретичний аналіз теорії діяльності дає підстави обрати діяльнісний підхід у процесі підготовки майбутніх практичних психологів. Під діяльнісним підходом у психології розуміють методологічні засади дослідження щодо становлення й функціонування психіки людини з позиції категорії «діяльність».

Діяльнісний підхід у започаткованому дослідженні визначаємо як сукупність теоритико-методологічних (принципи, засоби, закони, тенденції) і конкретно-емпіричних досліджень, у яких психіка і свідомість, їх розвиток і формування вивчаються у конкретній професійній (практичній психології) діяльності суб'єкта (практичного психолога).

Застосування діяльнісного підходу в підготовці майбутніх практичних психологів зумовлений такими обставинами:

- необхідністю нової методологічної орієнтації психологічної науки щодо організації експериментальних досліджень у галузі вікової і педагогічної психології;
- активізацією експериментальних досліджень в аспекті професійно-психологічної підготовки майбутніх фахівців – практичних психологів;
- звернення психологічної науки до філософських концептів щодо категорії «діяльність».

Водночас з позиції діяльнісного підходу необхідно чітко виокремити суто професійно-практичну діяльність психолога від трудової діяльності.

У цьому зв'язку виникає необхідність з'ясувати сутність понять у системі професійної практичної діяльності, як-от: «психолог» і «практичний психолог».

«Психолог» у тлумачних словниках розглядається як професіонал у галузі психології; спеціаліст, що має наукові знання і практичні вміння для здійснення професійної, педагогічної (методичної) чи практичної? [9 с. 748].

Всі психологічні професії поділяють на дві великі групи. Перша група психологів – це викладачі психології у вищах, середніх навчальних закладах; науковці, які працюють у науково-дослідних інститутах та психологи-дослідники, які обіймають посаду в дослідних лабораторіях, центрах і т. ін.

До другої групи психологічних професій належать практичні психологи, як-от: психологи-консультанти, шкільні психологи, психологи в ДНЗ, психотерапевти, психоаналітики, методисти, військові психологи і т. ін.

У започатковому дослідженні суб'єктами вивчення було обрано такі фахові приналежності: педагогічний психолог, практичний психолог, шкільний психолог. Визначимося із сутністю означених понять та їхніми професійними функціями.

Функціями педагогічного психолога є поліпшення умов навчання, які б найбільш повно відповідали потребам і здібностям учнів. Педагогічний психолог розробляє найбільш ефективні методи навчання і виховання в різних закладах освіти [10].

Шкільний психолог виконує кілька функцій: надає психологічну підтримку учням, якщо в них виникають труднощі, пов'язані з процесом адаптації,

допомагає учневі розв'язати проблеми; допомагає випускникам школи обрати майбутню спеціальність відповідно до їхніх здібностей.

Практичний психолог здійснює психологічну діагностику, складає відповідні рекомендації щодо зміни ситуації, в якій перебуває людина, та розробляє і використовує спеціальні психологічні методики в роботі з людьми [10].

В. Кандратьєв визначив основні завдання діяльності практичних психологів:

- виявлення психологічних характеристик конкретної людини, групи;
- виявлення психологічних причин, що викликають труднощі в їхній повсякденній життєдіяльності;
- надання психологічної психології в подоланні цих труднощів, у вирішенні клієнтом різних психологічних проблем;
- соціально-психологічний супровід праці й життя клієнтів;
- пропаганда психологічних знань і підвищення психологічної культури людей;
- оптимізація системи психологічної роботи й підвищення власної професійної компетентності [5].

У процесі навчання у ВНЗ майбутні практичні психологи повинні отримати належний рівень фахової підготовки, набути практичних умінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Методику експериментального дослідження буде висвітлено в подальших публікаціях.

Література

1. Зелинский А.Ф. Криминальная психология / А.Ф. Зелинский. — К. : Юринколь Інтер, 1999.
2. Зинченко В.П. Методологические вопросы психологии / В.П. Зинченко, С.Д. Смирнов. — М. : МГУ, 1983.
3. Иванцова Н.Б. Генеза професійної спрямованості практичного психолога / Н.Б. Иванцова. — К. : «Слово», 2013.
4. Каган М.С. Человеческая деятельность (опыт системного анализа) / М.С. Каган. — М. : Наука, 1974.
5. Карандашев В.Н. Психология: Введение в профессию / В.Н. Карандашев. — М., Смысл; ИЦ «Академия», 2005. — 382 с.
6. Ковальчук В.В., Майсєєв Л.М. Основи наукових досліджень / В.В. Ковальчук, Л.М. Майсєєв. — К., 2007.
7. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. / А.Н. Леонтьев. — М. : Политиздат, 1975.
8. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. / С.Л. Рубинштейн. — М. : Педагогика, 1973.
9. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник / В. Шапар. — Х. : Прапор, 2005.
10. Енциклопедія освіти / Гол.ред. В.Г Кремень. — К. : Юрінком Інтер, 2008.

ACTIVITY APPROACH IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SCHOOL PSYCHOLOGISTS

A. Yamnitsky

Abstract. *The article deals with the problem of the basic principles of future school psychologists' professional training. The author describes meanings of the phenomena 'methodology', 'psychological methodology', 'psychologist', 'school psychologist', 'school counselor', 'pedagogical psychologist'. The essence of the activity approach of future specialists - school psychologists' training process is described in this article. The notion 'activity' is specified, the structure of professional activity is characterized by the author.*

The specificity of psychologist's activity, necessity of the activity approach of the professional training of future school psychologists, functions of the professional activity of school psychologist are presented in this work.

Key words: activity, activity approach, school psychologists, principles, functions, methodology.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ Й МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ АУТЕНТИЧНОГО МУЗИЧНО- ПІСЕННОГО МАТЕРІАЛУ

УДК: 371.3+370.113+372.65+780.7+411.4

Гремалюк Т.

В статті актуалізуються питання іноземної підготовки студентів у вищих навчальних закладах відповідно до вимог сучасності, розглянуто сучасні підходи до вивчення іноземної мови, висвітлено ефективні інноваційні форми й методи роботи із застосуванням автентичного музично-пісенного матеріала.

В статье актуализируются вопросы иноязычной подготовки студентов в высших учебных заведениях соответственно требованиям современности, рассмотрены современные подходы к изучению иностранного языка, отражены эффективные инновационные формы и методы работы с применением аутентичного музыкально-песенного материала.

The questions of foreign training in higher educational institutions according to the requirements of modernity are actualized in the article, modern approaches to foreign language studying are observed, the effective innovative forms and methods of work with the use of authentic music and song material are highlighted.

Вихід України у європейський та світовий простір, сучасний рівень міжнародних зв'язків у різних сферах життєдіяльності, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту.

Вагоме місце в системі вищої освіти належить мистецькій освіті як специфічній освітній галузі, яка одночасно є системою цілеспрямованого формування національної культури, творчої особистості і результатом соціокультурної діяльності суспільства.